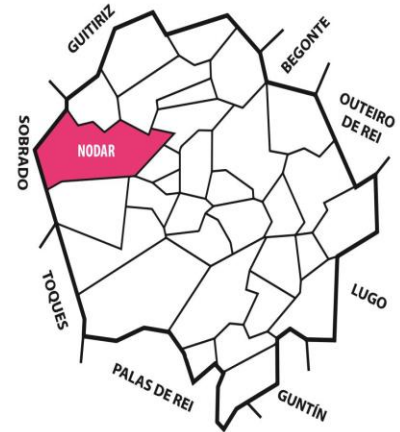
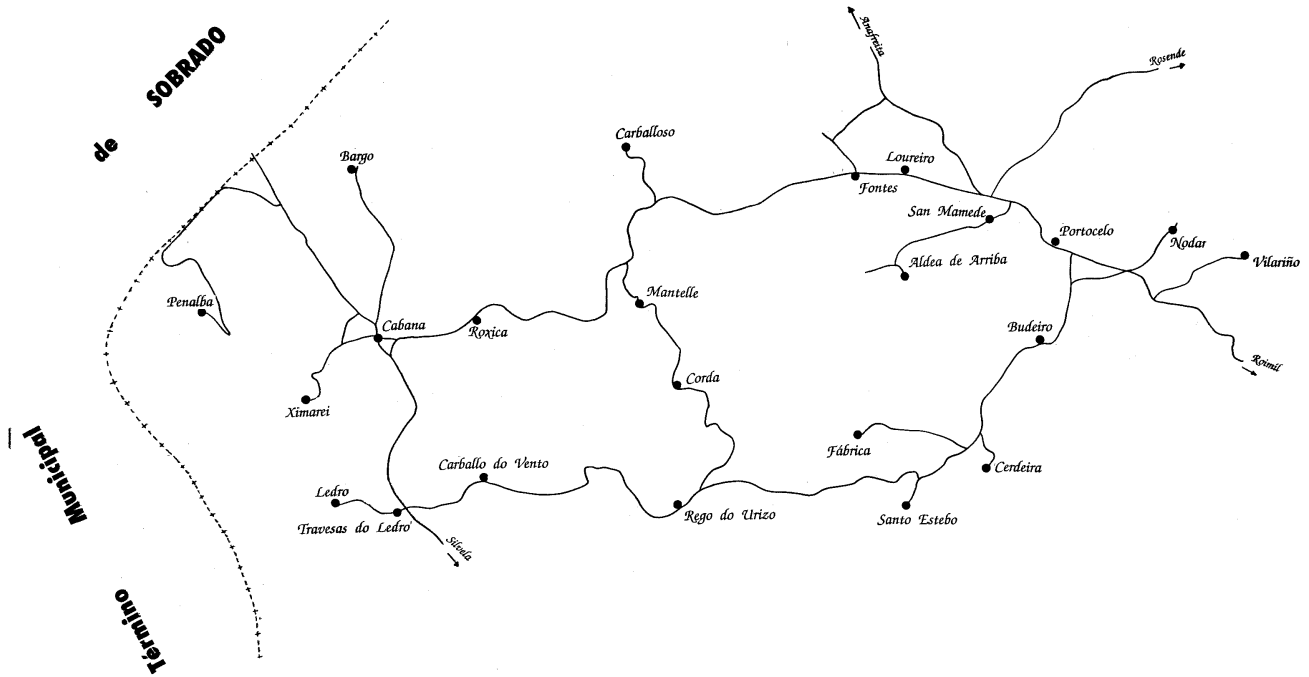

*NODAR (SAN MEDE)

Parroquia cunha superficie de 20 km² situada no oeste do municipio de Friol, que conta con 218 habitantes repartidos nos lugares de A Aldea de Arriba, O Bargo, O Bidueiro, A Cabana, Carballo do Vento, Carbaloso, A Cerdeira, O Convento, A Corda, A Fábrica, As Fontes, Guimarei, Ledro, O Loureiro, Mantelle, Nodar, O Outeiro, A Penalba, A Ponteliñeira, Portocelo, O Rego do Orizo, A Roxica, Samede, Santo Estevo, A Travesa de Ledro e Vilariño. A súa densidade de poboación é de 10,90 hab/km².

FRIOL
PQ. NODAR

A familia máis coñecida da historia desta parroquia quizais fosen os Lamas de Prado. O primeiro membro do que se ten constancia é Gregorio López de Lamas, que viviu no século XVIII. A principios do S. XIX construíuse un novo pazo que aínda se conserva na actualidade. Localízase nas proximidades da igrexa parroquial (que é de estilo románico), no camiño que conduce á Torre de Anafreita.

No concello de Friol, Nodar é un lugar que lle dá nome a unha parroquia. Ademais, atópase tamén nas parroquias de Santo André de Cesar (Caldas de Reis), Santa Baia de Aguada (Carballedo) e San Miguel de Arca (A Estrada).

En primeiro lugar, **Nodar** procede do antropónimo latino *Nodarius* ou *Notarius*. É importante sinalar que hai un documento que se estima que pode ser do século XIII no que xa se refiren a este lugar como *Sancti Mametis de Nodar*.

En canto ós lugares, **A Aldea de Arriba** alude a unha *al daia* árabe («aldea») e ao adxectivo latino *ripa*, que indica que dito núcleo de poboación se atopa nun lugar elevado. **O Bargo**, pola súa parte, procede da palabra celta *vargo*, que actualmente se mantén no noso idioma co significado de «lousa ou pedra grande de pouco grosor, que se crava na terra para cerrar un recinto» (DRAG).

O Bidueiro é un fitónimo que procede do latín *betula*. Foi Sarmiento quen vinculou as formas hispánicas procedentes desta voz latina e recolleu as variantes galegas.

Por outro lado, **A Cabana** (tal e como se explicou no apartado de Carlín) procede da palabra latina *capanna* derivada do verbo *capêre*, que significa «caber».

Carballo do Vento é un lugar composto por un fitónimo (v. nº4) e pola forma «vento», que se discute se deriva do latín *ventu* ou se fai referencia ao nome persoal *Bento*.

Nesta mesma liña, **Carballoso** tamén é un fitónimo procedente de *carballo* (v. nº4) ao que se lle engadiu o sufixo *-osu*. Deste xeito, remite a un «lugar con abundancia de carballos». Este topónimo atópase escasamente documentado nos diplomas medievais. Porén, nos Tumbos de Sobrado do S. XIII menciónase un lugar chamado *carueloso*.

A Cerdeira, pola súa parte, procede do latín *ceresasia*>*cerceira*, que por disimilación pasou a ser *cerdeira*, e fai referencia á árbore que dá cereixas.

O Convento deriva do termo latino *conventus* e era un lugar no que se celebraban asembleas e reunións, maiormente con fins eclesiásticos.

A Corda é un orónimo que alude do lat. *chorda* e remite a cordal, serra, cima das montañas.

En canto a **A Fábrica**, ten base no termo latino *faber* («obreiro»), que evolucionou a *ars fabrica*, nome que se lle daba ós talleres, ás actuais fábricas.

Por outro lado, **As Fontes** é un topónimo procedente do latín *fonte*, que significa «manancial, fonte» e refírese especialmente ao que brota naturalmente da terra.

Guimarei v. nº 8.

Ledro está citado nos Tumbos de Sobrado coa forma *Ledu* e *Ledur*, polo que se pensa que quizais teña relación cun antropónimo. **O Loureiro** procede do latín clásico *laurariu* e é a denominación común galega do *Laurus nobilis*.

Mantelle, pola súa parte, aparece mencionado nos Tumbos de Sobrado do século X como *Mantelli* e posteriormente como *Manteli* e *Mantele*. Isto leva a pensar que proceda do antropónimo latino *Mantelius*.

O Outeiro v. nº 10.

A Penalba deriva de *pinna/penna alba*, o que sería unha pena branca, aínda que tamén pode ser propiedade de *Albus/Alba*.

A Ponteliñeira é unha forma composta por *pons* («ponte») e *linaria* («taller de liño»).

Por outro lado, **Portocelo** debeu proceder da forma latina *porticulus*, que se pensa que puido evolucionar a **portucellus*.

O Rego do Orizo é un topónimo composto por dúas partes. A primeira, segundo Corominas (DCECH) procede do ibero-vasco **recu*, que no noso idioma se mesturou co céltico *rica*. Outra posibilidade é que derive de *riguus*, forma latina emparentada con *rigare* («regar»). A segunda parte resultará de *ericius* («ourizo») ou do antropónimo *Auricius*.

A Roxica é un topónimo cuxa orixe se descoñece aínda. Nicandro Ares (2011: 867) menciona unha suposta relación con «roxo».

Por outro lado, **Samede** é en realidade San Mamede pero os veciños acurtaron a forma por asimilación. San Mamede ten a súa orixe no nome *Mammes -etis* (o acusativo sería *Mammete* e o xenitivo *Mammeti*) que quizais remita á palabra grega *mammé* («mamá») ou con *mamma* («nai, ama de cría»). Por iso se di que a nivel popular se considera un santo ó que lle rezan as amas de cría.

Santo Estevo procede da forma latina *Sanctum Stephanum* e así figura nun documento do S. XIII.

A Travesa de Ledro alude a unha (*via*) *transversa* («camiño transversal») que pasa por Ledro, antes analizado.

Por último, **Vilariño** é o diminutivo de Vilar (v. nº 14).

*Texto extraído do traballo clasificado no segundo posto do "I Premio de investigación Histórica, Cultural e Etnográfica Concello de Friol" presentado por Dona Laura Ferro Devesa e Dona Estefanía Pena Ferro e titulado "TOPONIMIA DO CONCELLO DE FRIOL" Friolensis